

MEAHCIRÁÐÐEHUSA MEARRÁDUS
Guvllolaš dihtomeriide, mat gusket
meahcejohtaluslobiid

MH 5945/2019/12.00.00

Mearrádusa fápmoáigi: 1.1.2020–31.12.2022

Addojuvvon Vandas 18.11.2019

Mearrádus Meahciráđđehus lea nannen čuovvovaš meahcejohtaluslohpemeriid Meahciráđđehusa hálddašan stáhta eatnamiidda mat gusket skohtermáđijaid olggobeale guovlluid ja skohtervuodjinluottaid.

Skohtermáđijaid olggobeale guvllolaš dihtoearit

Anár, Ohcejohka, Eanodat

Muohttaga áigge dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid vuodul eanemustá 7000 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Bievlan dihtomearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 1300 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Golmma davimus gieldda máttabeale boazodoalloguovlu

Golmma davimus gieldda máttabeale sierra boazodoalloguvlui ja eará boazodoalloguvlui gullevaš gielddat gullet obban dihtomearrái, vaikke gieldda gulašii dušše oassái boazodoalloguvlui. Dihtomearrái gullevaš gielddat leat Muoná, Gihttel, Soadegilli, Suovvaguoika, Kolari, Pelkosenniemi, Salla, Posio, Giemajávri, Ranua, Roavvenjárga, Pello, Badjeduortnus, Tervola, Simo, Ii, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski, Guossán, Suomussalmi, Hyrynsalmi, Puolanka ja Utajärvi.

Muohttaga áigge dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuide čuovvu mearri meahcejohtaluslobiid jahkásaččat.

Bievlan dihtomearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 3500 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Eará Suopma, earret om. guovllut

Muohttaga áigge dihtomearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid čuovvu mearri meahcejohtaluslobiid jahkásaččat.

Bievlan dihtomearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 1500 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Skohterluoddalobit

Meahciráddehusa hálddašan guovlluin Meahciráddehusa mohtorgielkáluottain ii ráddjejuvvo almmolaš máksojuvvon mohtorgielkáluottaide lobiid mearri. Mearreáigásaš ráddjehusat sáhttet biddjot sierra meroštallojuvvon luottaide.

Maiddá gieldalaččaid ruovttugiieldaguovdasaš nuvttá mohtorgielkávuodjinlobiid mearri luottaide ii ráddjejuvvo. Mearreáigásaš ráddjehusat sáhttet biddjot sierra meroštallojuvvon luottaide.

Ákkat

Váldonjuolggadussan meahccejohtaluslága mielde mohtorfievrruin ii oaččo johtit meahcis almmá eatnama eaiggáda dahje hálddašeaddji lobi haga. Fievrru atnu ja danin lobi miediheapmi ii oaččo dagahit vahágiid lundui dahje eará birrasii, luondduealáhusaide, almmolaš áhpásnuvvanatnui dahje eará almmolaš ovdui dahje priváhta ovdui. Dáid ákkaid dihtii Meahciráddehus miediha meahccejohtaluslobiid mohtorgielkájohtolagaid ja –luottaide olggobeallái dušše ákkastallojuvvon sivain (omd fuoddodikšunbargui ja guollebivdui gullevaš meahccejohtalus.) Geasseáigge meahccejohtalusa vaháгат leat bissovaččabut, nu ahte geasseáigge meahccejohtaluslobit miedihuvvojit dušše hui vuđolaš ákkaid vuodul (omd dutkanbargu ja stuorrafuodđosállaša viežžamii gullevaš meahccejohtalus). Suodjalan- ja meahcceanaguovlluide lobiid ii sáhte miedihit dikšun- ja geavahanplána linnjágeassimiid mielde.

Meahccejohtalusa vejolaš vaháгат ožžot deattu doppe, gos boazodoalu ja luondduealáhusaid mearkkašupmi lea stuorimus. Dán dihtomearremearrádusas meahccejohtalus lea ráddjejuvvon sihke dálve- ja geasseáigge Anáris, Ohcejogas ja Eanodagas. Dákkár ráddjen lea dárbblaš go gielddat dahket váldooasi sámiiid ruovttuguovllus, masa laktásit sihke sámii kultuvrra ja boazodoalu sierrasárgosat, mat galget váldojuvvot vuhtii meahccejohtalusa plánemis. Eará sajiin boazodoalloguovllus ja riikka máttimus osiin sáhttet dálveáigge miedihuvvot lobit vuđolaš ákkaid dihte nu ahte mearri ii ráddjejuvvo; geasseáigge meahccejohtaluslobiid mearri lea doppege ráddjejuvvon dihtomeriin. Geasseáigge ráddjen lea dárbblaš, daningo eatnama gollan vuhtto geasseáigge johtalusa dagahan čuovvumuššan. Eará sajis boazodoalloguovllus, Anára, Ohcejoga ja Eanodaga olggobealde, geasseáigge dihtomearri šaddá stuorra oassái lobiin, mat miedihuvvojit sállaša viežžamii ealgabivddu guovllulobiid oktavuodas. Dáiguin lobiiguin dáhphuvvan johttin lea dávjá ovttá háve lobit ja vuddjojuvvon mátkkit oalle oanehačča, nuba ovttaskas lobi váikkuhusat birrasii leat smávva.

Sámiiid ruovttuguovllus ordnejuvvojit samediggelága 9 § ráddádallamat meahccejohtaluslobiid dihtomeriin ja lassii dihtomeriin ráddádallat gieldaguovdasaš ráddádallangottiin. Meahciráddehusa, sámiiid ruovttuguovllu bálgosiid, samedikki ja Saa'mi sijdsáábbar (Nuortalaččaid giličoahkkin) gaskasaš ng. bálgossoahpamuša čuovvu meahccejohtalusáššiin ráddádallat jahkásaččat soahpamuša čuovvu ovttasbargoráddádallamiin. Boazodoalloguovllus geavatlaš meahccejohtalusordnemiin ja lohpegeavadagain ráddádallat dárbbu mielde bálgosiid ja bálgosiid ovttastusain jahkásaš ráddádallamiin.

Meahciráddehus maid čuovvu guovlluinis dáhpáhuvvan meahcejohtalusa váikkuhusaid ja dárbbu mielde juogo ráddje dan dahje addá rávvagiid dan anus. Dárbbu mielde sáhtá ordnejuvvot maiddá guovlluguovdasaš gullan, jos meahcejohtalusa vahátváikkuhusat muhtin guovlluin vuhttohtet.

Stádásnuvvan geavadin lea leamaš, ahte Davvi-Sámis (Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddat) fásta orruide addojuvvojit muohtaáigge ruovttugielddaset viidodagaide meahcejohtaluslobit Riikkabeivviid meahcejohtaluslága odasteami oktavuodas (jagi 1991) gáibidan vugiin sihke ráddjejuvvon mearis geasseáigge lobit dihto luottaide. Dát lobit gullet Anára, Ohcejoga ja Eanodaga muohtaáigge ja bievlaáigge dihtomeriide. Sulaid 75 % Davvi-Sámi viidodagaide miedihuvvon dálveáigge meahcejohtaluslobiin leat leamaš báikki orruid lobit.

Meahciráddehusas lea vuoigatvuohta nannejuvvon guovlluguovdasaš dihtomeriid olis sirdit vuoigatvuođa ovttaskas meahcejohtaluslobi mearrádusa dahkama Meahciráddehusa virgeolbmui, eará doaibmaolbmui ja luoddalobiid bokte olggobeale servošii. Mearrádusdahkama sirdin buorida lobiid oazžuma, muhto seammás dat lasiha meahcejohtalusa váikkuhusaid bearráigeahču vejolašvuođaid, daningo lobiid miediheadjit leat dieđus ja lobiid miediheapmái ja daid anu bearráigeahču sáhtá addit rávvagiid.

Ovddit dihtomearremearrádusas davimus dihtomearreguovlun šattai sámiid ruovttuguovlu oppalaččat. Jagi 2017 rájes Sámi bálgosa guovlu gullá golmma davimus gieldda máttabeale boazodoalloguovllu dihtomearrái. Ággan guovlojuhkui lea dat, ahte Sámi bálgosa guovllus meahcejohtaluslobit miedihuvvojit eará guvlui gullelaš vuohkái dárbbuid mielde árvoštallama vuođul. Dát spiehkasa mearkkašahhti láhkai davimus guovllu vuodđojurdagis, mas dálveáigge meahcejohtaluslobit miedihuvvojit buohkaide lobi ohcan báikkálaš ássiide.

Meahciráddehusa guovlulaš dihtomeari guovllurájáid vuodđun mearrádusa gielldarájáide lea dihtomearreguovdasaš lohpeamiid čuovvuma teknikkalaš álkidahttimis. Gielldarájáide čadnojuvvon dihtomearreguovloráddjemiid doarju maiddá dat, ahte meahcejohtaluslobit leat ohccái su iežas ruovttugielddas meahcejohtaluslága mielde nuvtá.

Bievlaáigge lobiid meari lassáneapmái ovddit dihtomearremearrádusbajis Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddaid guovlluin váikkuha lobiid geavadaga nuppásteapmi Meahciráddehusas: Fásta guovllus ássan báikegottálažžii miedihuvvon lobit nuppástuvvet borramušgázzi lobiin persovnnalaš lohpin. Meahciráddehusas eai máhtán árvoštallat ovddit dihtomearremearrádusa vámmaštaldettiin doarvái buori dárkilvuođain boahttevaš lobiid meari badjáneami dán gažaldatvuloš nuppástusa geažil.

Skohterluoddalobit

Meahciráddehusa hálddašan viidodagain leat olles riikkas sulaid duháhiid kilometeriid Meahciráddehusa bajásdoallan mohtorgielkáluottat. Dat leat vuođđuduvvon eanas almmolaš ruhtademiin ja dat bálvalit almmolaš áhpásnuvangeavahusa, turismma ja báikki olbmuid dárbbuid. Daningo

Meahciráddehusa mohtorgielkáluottain leat ovdal namuhuvvon geavahanulbmilat, eai lobiid meari ráddjemii leat vudolaš ákkat.

Almmolaš ulbmilin lea leamaš viggat stivret lassáneaddji meahccejohtalusa dan várás ráhkaduvvon luottaide ja earenoamážit mádielaide. Maiddái gieldda ássiid vuoigatvuodaid vuodul mohtorgielkáluottain vuoddjiid mearálaš ráddjemii eai leat sierra dárbbut, daningo davviguovlluin fásta ássiid mearri lea leamaš unnumin, mii boahpteáiggis ráddje jv. geavaheaddjejoavkku dagahan geavahandeaddaga.

Láhkačuoggát

Meahciráddehusas addojuvvon láhka (234/2016), 18 §
Meahccejohtalusláhka (1710/1995), 1 §, 4 § ja 5 §
Láhka sámedikkis (974/1995), 9 §
Boazodoalloláhka (848/1990), 2 § (boazodoalloguovllu ráját)

Nuppástusohcan

Dán mearrádussii duhtameahtun oažžu oheat dasa váidimiin nuppástusa Davvi-Suoma hálddahasrievttis dađi mielde go hálddahasgearregastinlágas (586/1996) mearriduvvo.

Váidinčujuhus lea čuovusin.

Mearrádusa ollašuhttin

Dát mearrádus sáhtá ollašuhttojuvvot nuppástusohcamis fuolakeahhtá.
Nuppástusohcaneiseváldi sáhtá goitge biehttalit ollašuhttit mearrádusa.

Mearrádusa diehtunaddin

Dát mearrádus addojuvvo diehtun almmolaš diehtunaddimiin. Mearrádus lea oidnosis 20.12.2019 rádjái Meahciráddehusa guovddášovttadagas, Ratatie 11, 01300 Vanda, Meahciráddehusa Avvila bálvalanbáikkis, Ivalontie 10, 99800 Avvil, Meahciráddehusa Davvi-Sámi luondduguovddáš Siiddas, Inarintie 46, 99870 Anár ja Meahciráddehusa Duottar-Sámi luondduguovddášis, Peuratie 15, 99400 Eanodat sihke Meahciráddehusa internet-siidduin čujuhusas www.metsa.fi ja www.eräluvat.fi. Áššegirjji oidnosii bidjamis almmuhuvvo Virggálaš bládis ja dan lassin čuovvovaš aviissain: Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Maaseudun tulevaisuus, Kainuun Sanomat, Kaleva ja Lapin Kansa.

Luonddubálvalushoavda

Timo Tanninen

Guovlluoavámuš

Elina Stolt

VÁIDDAČUJUHUS

(Láhka meahciráđđehusas 21 §)

Dán mearrádussii duhtameahtun sáhtá ohat dasa nuppástusa váidalemiin hálddahusriektái čálalaš váidalusain.

Váidalusčállosa sisdoallu ja vuolláičállin

Váidalusčállosis, mii čujuhuvvo hálddahusriektái, galget ilmmuhuvvot čuovvovaš áššit:

- váidaleaddji namma ja ruovttugiella
- mearrádus, masa ohccojuvvo nuppástus
- maidda báikkiide mearrádussii ohccojuvvo nuppástus ja maid nuppástusaid dasa gáibiduvvojit dahkkojuvvot sihke ákkaid, maiguin nuppástus gáibiduvvo
- boastačujuhus ja telefonnummár, maidda áššáigullelaš almmuhusat váidaleaddjái sáhttet doaimmahuvvot.

Jos váidaleaddji hupmanválddi geavaha su lágalaš ovddasteaddji dehe áššeolmmái dehe jos váidaleaddji ráhkadeaddji lea soames eará olmmoš, de váidalusčállosis galgá ilmmuhuvvot maid dán namma ja ruovttugiella.

Váidaleaddji, lágalaš ovddasteaddji dehe áššeolmmái galgá vuolláičállit váidalusčállosa.

Váidalusčállosa čuvvosat

Váidalusčállosii galgá laktit:

- mearrádus, masa ohccojuvvo nuppástus váidalemiin, originálan dehe kopiijan
- duodaštus das, goas mearrádus lea addon diehtun, dehe eará čielgehus váidalanáiggi álgima áigemuttus
- áššegirjjit, maidda váidaleaddji doarjala gáibádusas duvddan, jos dat eai leat juo ovdal doaimmahuvvon eiseváldái
- áššeolbmá váldegirji, jos áššeolmmájin doaibmá ášševuoddji dehe almmolaš vuogatvuodaveahkki

Váidalanáigi

Váidalus galgá dahkkojuvvot 30 beavve siste mearrádusa diehtunoažžumis. Váidalanáiggi rehkenasttedettiin diehtunoažžunbeaivi ii válđojuvvo vuhtii.

Diehtunoažžunbeaivi rehkenastojuvvo čuovvovaččat:

- jos mearrádus lea luobahuvvon dasa, geasa ášši gullá, su áššeolbmái dehe sáttatolbmái, diehtunoažžunbeaivi boahtá ovdan mearrádusa steampilis
- jos mearrádus lea sáddejuvvon boastta mielde vuostáiváldinduodaštusa vuostá, diehtunoažžunbeaivi boahtá ovdan vuostáiváldinduodaštusas
- jos mearrádus lea bostejuvvon dábalaš reiven, dat gehččojuvvo boahtán diehtun čihččet beavve bostenbeavvis, jos eará ii boade ovdan

- jos mearrádus lea doaimmahuvvon diehtun eará ládje soames eará olbmui go mearrádusožžui (gaskagieda diehtunaddin), gehččojuvvo mearrádusoažžu ožžon mearrádusa diehtun goalmmát beaivve diehtunaddin- dehe vuostáiváldinduodaštusa čujuhan beaivvis
- jos mearrádus dehe diedáhus dan oidnosis doallamis lea ilmmuhuvvon virggálaš bládis dehe almmolaš diedáhusain ilmmuhandávvalis, gehččojuvvo diehtunoažžun dáhpáhuvvan čihččet beaivve dan beaivvis, go diedáhus virggálaš bládis lea ilmmuhuvvon dehe diedáhus lea biddjon ilmmuhandávvalii

Váidalančállosa doaimmaheapmi

Váidalančállosa sáhtá doaimmahit hálddahasriektái persovnnalaččat, boastta bakte máksojuvvon boastasáttan, fáksain, šleađgapoasttain dehe áššeolbmá dehe sáttatolbmá geavahemiin. Bosten dáhpáhuvvá sáddejeaddji ovddasvástádusain. Váidalus galgá ollet eiseváldái virgeáigge ovdal 30 beaivve váidalanáiggi nohkamis, vai váidalus sáhtá dutkojuvvot. Jos váidalanáiggi maŋimus beaivi lea bassebeaivi, lávvordat, iehčanasvuoda beaivi, válborgebeaivi, juovlaruohta dehe mihcamáruohta, váidalanáiggi joatkahuvvá goitge vel čuovvovaš árgabeaivvi virgeáiggi nohkama rádjái.

Riektelágádusa Internet-siidduin leat dárkilut rávvagat áššegirjiid doaimmaheapmái elektrovnnalaččat:

<https://oikeus.fi/fi/index/oikeuslaitos/asiakirjojentoimittaminen.html>

Gearretmáksu

Nuppástusohcama vuolgaheaddjis berrojuvvo gearretmáksu dan mielde go duopmostuollolágas (1455/2015) mearriduvvo.

Hálddahasrievtti oktavuodadieđut

Davvi-Suoma hálddahasriekti
 PL 189 (Isokatu 4)
 90101 Oulu
 Fákssa: 029 56 42841
 Šleađgapoasta: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi